

KESKKONNAAMET

Eastman Specialties OÜ
AVOROBJOV@eastman.com

24.04.2026 nr DM-132175-7

Eastman Specialties OÜ lõhnaaine esinemise vähendamise kava heakskiitmisest ja menetluse lõpetamisest teavitamine

Eastman Specialties OÜ-le (registrikood 10245748; aadress Uus-Tehase tn 8, Järve linnaosa, Kohtla-Järve linn, Ida-Viru maakond; edaspidi *ettevõtte*) on Keskkonnaameti poolt 28.09.2007 antud tähtajatu kehtivusega keskkonnakompleksluba nr KKL/162972 (edaspidi ka *kompleksluba*) bensoehappe ja tema derivaatide tootmiseks. Ettevõtte tootmisterritoorium asub Ida-Viru maakonnas Kohtla-Järve linnas Järve linnaosas Uus-Tehase tn 8 (katastritunnus 32210:001:0005) ja Uus-Tehase tn 8a (katastritunnus 32210:001:0004) (edaspidi ka *Kohtla-Järve bensoehappe tootmise tehas*).

Ettevõtte põhitegevusaladeks on muude orgaaniliste põhikemikaalide tootmine (EMTAK kood 20141). Käitises toodetakse bensoehapet, naatrium- ja kaaliumbensoaati ja Benzoflex® plastifikaatorit. Tootmisprotsessidest eralduvad tööstuslikku päritolu saasteained, nagu redutseeritud väävlühendid (väävelvesinik, merkaptaanid, sulfiidid), fenool, formaldehüüd ning orgaanilised lenduvad ühendid, sealhulgas aromaatsed süsivesinikud, mis teatud kontsentratsioonide juures võivad põhjustada ebameeldivat lõhnahäiringut. Käitisele lähimad elumajad asuvad *ca* 1,2 km kaugusel kagu suunas.

Lõhnakava esitamise nõudest

Keskkonnaamet teavitas 22.04.2025 kirjaga nr 15-2/25/8224 Eastman Specialties OÜ haldusmenetluse alustamisest ja kohustas ettevõtet koostama lõhnaaine esinemise vähendamise kava (edaspidi *lõhnakava* või *kava*). Lõhnakava esitamise nõue esitati ka osauhingule JÄRVE BIOPUHASTUS ja VKG Oil AS-ile (atmosfääriõhu kaitse seadus (AÕKS) § 70 lg 2). Lõhnakava koostamise vajadus tulenes Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ (edaspidi *EKUK*) poolt ajavahemikul 01.04.2023- 31.08.2024 teostatud Kohtla-Järve välisõhu kvaliteedi uuringu ja koostatud aruandes "Välisõhu kvaliteedi, lõhnahäiringu ning saasteainete heitkoguste hindamine Kohtla-Järve linnas" esitatud lõhnahinnangust, mille alusel esineb Kohtla-Järve linnas Järve linnaosas erinevate ettevõtete käitiste koosmõjus lõhna häiringutaseme ületamine.

Eastman Specialties OÜ esitas 29.04.2025 Keskkonnaametile lõhnakava (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 29.04.2025 dokumendi nr DM-132175-1 all). Nõuetele vastav ja täiendatud lõhnakava esitati 19.05.2025 (registreeritud KOTKAS 19.05.2025 dokumendina nr DM-132175-3; edaspidi ka *2025.a lõhnakava*).

Lõhnahäringut põhjustavad saasteained ja rakendatavad meetmed

Eastman Specialties OÜ seadmete puhul võivad lõhnaefekti avaldada eelkõige lenduvad orgaanilised ühendid, sh aromaatsed süsivesinikud, ning väävelvesinik, mis tekivad järgmiste tootmisprotsesside korral:

1) Väävelvesiniku ehk vesiniksulfiidi (H_2S) võib eralduda reovee eelpuhastusprotsessilt, kus tekib biogaas, mis sisaldab H_2S -i kuni 0,1%. Tekkiv biogaas põletatakse biogaasikateldes (heiteallikad 901/1 ja 901/2) ja küünalseadmep (902).

Eelmise lõhnaaine esinemise vähendamise kavaga (2018–2020) võeti kasutusele biogaasi eelnev puhastamine H_2S -ist. Peale meetme rakendamist saavutati lõhnaaine heitkoguste vähenemine 40%. Viimased emissioonmõõtmised nii vesiniksulfiidi kui ka lõhnaaine kontsentratsioonide osas on näidanud väga madalaid tulemusi, seega täiendavaid meetmeid antud protsessi osas ei rakendata.

Keskkonnaamet täpsustab, et 07.01.2026 korraldusega nr DM-133944-16 eemaldati kompleksloalt nr KKL/162972 nimetatud heiteallikad, kuna biogaasikatelde ja küünalseadme tõrvikute nimisoojusvõimsused jäävad alla 1 MWth (AÕKS § 91 lg 7) ning neist välisõhku emiteeritavate saasteainete heitkogused jäid väga marginaalseks (H_2S mõõdetud hetkelised heitkogused alla 0,00001 g/s ja merkaptaanid alla määramispiiri).

2) Aromaatsete süsivesinike (tolueeni ja benseeni) peamiseks allikateks on bensoehape tootmise ventilatsioonid (heiteallikad 760/1–760/6 ja 761/1–761/2), vaheloa pumbamaja ventilatsioonid (heiteallikad 762/1–762/2) ning peatootmise hingamisküünlad (heiteallikad 815, 816, 818 ja 764).

Eelmise lõhnaaine esinemise vähendamise kavaga (2018–2020) rakendati järgmisi meetmeid:

- Heiteallikate 761/1- 761/2 ja 762/1- 762/2 juures vahetati välja tolueeni pumbad. Uutel pumpadel on täiendav sulgeklapiga pesuvedeliku sõlm.
- Eraldati rektifikatsiooni ja utilisatsiooni osakondade heitgaasivoolud. Jahutiseadmele T-354 (heiteallikas 818) paigaldati täiendav soojusvaheti.

Kuna nimetatud ventilatsioonide, mahutite ja soojusvahetite hingamisküünalde aromaatsete süsivesinike heitkogused on suhteliselt väikesed, lähtuti 2025.a lõhnakava koostamisel kõige suurema aromaatsete süsivesinike heitkogusega allikast Adosrberite A-202/1-3 hingamisküünal (heiteallikas 764). Antud heiteallika lõhnaainete heitkogus mõõdeti esimest korda 2024. aastal EKUK-i poolt Kohtla-Järve välisõhu kvaliteedi uuringu raames. Mõõdetud lõhnaaine heitkoguseks oli 1532,6 OU/s.

3) Lenduvaid orgaanilisi ühendeid (LOÜ) eraldub peamiselt bensoehape estrite ehk bensoflekside tootmisel, kus reaktorite emissioonigaaside (reaktsioonigaasid, mis sisaldavad 93,2% lämmastikku, veeaur ja ~4% LOÜ) puhastamiseks LOÜ-dest kasutatakse termooksüdeerijat T-922 (heiteallikas 053).

Antud heiteallika lõhnaainete heitkogust mõõdeti samuti esimest korda 2024. aastal Kohtla-

Järve välisõhu kvaliteedi uuringu raames. Kuna lõhnaainete mõõtmised näitasid olulist heitkogust (67 676 OU/s), otsustati 2025.a lõhnakavaga rakendada meetmeid antud allikal.

Ülejäänud LOÜ allikate mõju on väike, kuna heide toimub lühiajaliselt ja allikad on varustatud orgaaniliste ühendite kinnipüüdmiseks mõeldud seadmetega (nt. äkkheidete adsorberid A-976, A-1076 ja glükooli mahuti E-133 hüdrolok).

2025.a lõhnakavaga on ettevõtte rakendanud käitises järgnevaid täiendavaid meetmeid:

1) Adsorberite A-202/1-3 hingamisküünal (heiteallikas 764) korral:

- Optimaalse töörežiimi valik (regenereerimine ja jahtumine ning auru tarbimine). Tehase laboris tehtavad uuringud söe küllustumise kohta.
- Mahuti E-137 hingamisküünla lahtiühendamine adsorptsiooni liinist.
- Elektriventilide vahetamine uut tüüpi sulgeventiilide vastu auruliinil (3 elektriventili vahetamine sulgeventiilide vastu).

Kuna aromaatsete süsivesinike kontsentratsioon peaks korreleeruma lõhnaainetega, on ettevõtte märkinud heiteallikast 764 korral saavutatava lõhnaaine vähendamise ligikaudu 30% ehk eeldatavaks lõhnaaine heitkoguseks 1072 OU/s. Ettevõtte on nimetatud **meetmed rakendanud septembris 2025** ning teostanud 02.09.2025 kontrolliks lõhnaaine mõõtmised. Mõõtetulemused näitasid **heiteallikas 764 korral 13% vähenemist ehk saavutatud lõhnaaine tulemuseks 1339 OU/s.**

2) Põletusseadme heitetoru T-922/1 (termooksüdeerija) (heiteallikas 050) korral:

- Uue katalüütilise võre paigaldamine.

Ettevõtte on nimetatud **meetme rakendanud aprillis 2025** ning teostanud 22.04.2025 lõhnaaine mõõtmised. Mõõtetulemused näitasid **heiteallikas 050 korral üle 99% vähenemist ehk saavutatud lõhnaaine keskmiseks tulemuseks 82,3 OU/s.**

Esitatud lõhnakava tulemuslikkuse hinnang

Käitise tegevus vastab parimale võimalikule tehnikale (PVT) ning käitisele kohalduvad mitmed PVT-viitedokumendid ja -järelused. Termooksüdeerijale (heiteallikas 050) kohaldub PVT dokument, mis käsitleb orgaaniliste peenkemikaalide tootmist (OFC BREF). Käitaja peab tagama heite piirväärtused (HPV) orgaanilise süsiniku osas $<5 \text{ mgC/m}^3$ ja $<0,05 \text{ kgC/tunnis}$. Bensoehape tootmise ventilatsioonidele (heiteallikad 760/1–760/6) kohaldub keemiaspektori heitgaaside ühiste käitlus- ja töötlussüsteemide PVT- järelused (WGC PVT). Käitaja peab tagama lenduvate orgaaniliste ühendite kogusisalduse $<20 \text{ mgC/Nm}^3$ ning benseeni ja tolueni osas $<1 \text{ mg/Nm}^3$. Nimetatud nõuded on kantud kompleksloa nr KKL/162972 vormi T3. Lisaks seirab käitaja loa kohaselt (kantud kompleksloa vormi A7) mitmeid teisi tootmisprotsessi heiteallikaid, kus väljutatakse LOÜ-sid, sh aromaatsed süsivesinike. Kui ettevõtte tagab tootmistegevusega loaga lubatud saasteainete heitkogused, siis eeldatavalt ei kaasne ettevõtte tegevusega lõhnaärringut.

Keskkonnaamet tellis EKUK-ilt Kohtla-Järve linnaosas lõhnaaine eraldumist põhjustavate ettevõtete lõhnakavasid aluseks võttes töö lõhnakavade summaarse mõju ja tulemuslikkuse hindamiseks. Keskkonnaamet edastas Eastman Specialties OÜ puhul EKUK-ile lõhnakava rakendamisega saavutatud lõhnaaine heitkogused, mis Eastman Specialties OÜ 16.10.2025 lõhnakava täiendatud versioonina Keskkonnaametile esitas (registreeritud KOTKAS 16.10.2025 dokumendi nr DM-132175-5 all). EKUK esitas 19.03.2026 Keskkonnaametile töö „Kohtla-Järve linna lõhnaaine esinemise vähendamise kavade tulemuslikkuse hindamine“ (registreeritud infosüsteemis KOTKAS kirja nr DM-132175-6 all). Modelleerimistulemustest nähtub, et pärast kolme ettevõtte lõhnaaine esinemise vähendamise kavades esitatud meetmete rakendamist väheneb piirkonna lõhnaainete summaarne heitkogus ning hajumisala ulatus. Lõhnahäiringu levikuala elamupiirkondade suunal kahaneb ning lõhnatundide esinemissagedus tööstuspiirkonnale lähimatel tänavatel langeb. Kuigi seadusega lubatud 15% häiringutaset lähimate elamute juures ei ületata, võib lõhn olla elanikele tajutatav 263 – 701 tunnil aastas, mis viitab vajadusele tegeleda piirkonnas lõhnaainete heitkoguste edasise vähendamisega.

Keskkonnaamet leiab, et Eastman Specialties OÜ lõhnakavas toodud meetmed on olnud piisavad lõhnaaine esinemise vähendamiseks. Kuna meetmed on käesolevaks hetkeks tulemuslikult rakendatud, siis lõhnakava edasine menetlus ei ole otstarbekas (haldusmenetluse seadus § 43 lg 2).

Lähtudes kõigest eelnevast **saab Keskkonnaamet Eastman Specialties OÜ 19.05.2025 esitatud lõhnaaine esinemise vähendamise kava heakskiita ja menetluse lõpetada.** Keskkonnaamet ei pea vajalikuks määrata täiendavaid meetmeid ega aruande esitamise tähtaegasid. Samuti ei sea täiendavaid seiretingimusi kompleksloale nr KKL/162972.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Dagmar Undrits
juhataja
välisõhubüroo

Teadmiseks: Kohtla-Järve Linnavalitsus

Age Kaljuorg 524 0165
Age.Kaljuorg@keskkonnaamet.ee